

ТРАВЕНЬ —
ЧЕРВЕНЬ
1942

UKRAINE УКРАЇНА

МІСЯЧНИК

ПІМСТИ!

ЗМІСТ:

гко.	
Тим, що впали за Волю!	2
До всіх Відділів ОДВУ, УЗХ і Молоді ОДВУ та членів — — — —	3
ор.	
Три Великі Мужі — —	5
б—а.	
Сорси літ я трудився, навчав.. — — — —	13
За М. Возняком (гко.) любов до Рідного Краю в новій укр. поезії —	17
Від Редакції — — —	22
М. Б—к.	
Понає у клоніт, бо не підов до неба — — — —	23
ЖІНОЧА СТОРІНКА:	
Річний Зїзд УЗХ — —	24
Один рік праці УЗХ —	24
Одержали пакунки з по- живою й убранням —	25
Фінансовий звіт УЗХ —	25
З діяльності Відділів УЗХ	26
Курси першої помочі —	27
Закупно Бондів Оборони	27
Повідомлення Г. У. УЗХ	27
Хроніка нашого життя	28

30 с.

Переможені народи лютими наїздниками - агресорами кличуть пімсти й перемоги над агресорами - палачами світа!

UKRAINE

Published monthly by the Organization for the Rebirth of Ukraine.

149 Second Avenue New York City
Tel. ALgonquin 4-8326

Edited by Editorial Staff.

Mailing address: P. O. Box 13, Station D, New York City

Yearly Subscription: \$2.00 in America, \$2.50 elsewhere.
Single Copy 20 c

Reentered as second class matter February 21, 1941, at the post office at New York, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

Vol. VIII.

May — June, 1942.

No. 211 - 212.

ТИМ, ЩО ВПАЛИ ЗА ВОЛЮ!

В житті кожного народу присвячено один день в році, пам'яті для тих, що зложили своє життя на вівтарі жертви в обороні Рідного Краю.

Таким днем в житті Американського Народу, є день 30-го травня, "Меморіал Дей"; в житті Українського Народу — день Зелених Свят.

Народи, що не стратили своєї державности, святкують дні пам'яті Героїв з великими парадами й почесними для впавших Героїв. Нарід Український немаючи власної держави обмежується тільки до сумних обрядів і обходів пам'яті власних Героїв.

А Герої Твої, Україно, створили не одні славні Тернопілі! Чин Українських Бесмертних Героїв усвятив такі місця як: Київ — 1169 р., ріка Калка — 1224 р., Берестечко — 1651 р., Батурин — 1708 р., Полтава — 1709 р., а вкінці новітні Крути — 1918 р., Базар — 1921 р. й останньо Карпатська Україна — 1939 р. Богато-богато славних немирущих Тернопілів створили Українські Герої - Воїни — складаючи своє життя в обороні власної держави. Доказували ворогам, що тільки по трупах їх вони (вороги) можуть увійти й поневолити Україну й її нарід.

Після ось цих славних місць Чину Героїв-Воїнів приходиться для народу поневолення, а в парі за цим ворог поневолює країну, заводять свої драгонські права й закони, з розмислом нищить найменші прояви національні, релігійні й господарські народу й розпочинає потурчення, онімчення, омосковлення, опольщення і т. д. Жорстоко й безпощадно карає цих, котрі непотурують їхнім змаганням на знищення на-

роду. О, має він для цього аж надто багато й надто певних засобів колись були — галери, шибениці, палі. сьогодні ці арсенали вороги збагатили й зробили їх більш модерними: додали розстріли "пад стінкою", створили Берези Картуські, Соловки, Дачав — цього реального пекла на землі, а яке чекає ще на свого нового Данте. . .

Поволи нарід позбавлений власного національного провуду, починає угинатись — починає забувати про власний ідеал державно-національний. Народжуються всякі яничари — Вишневецькі, Кочубеї, Скоропадські, Гриньки, Коцюбинські, Винниченки, Певні, Ількови, Фенцики й багато-много їм подібних, викидків з власної нації, що в ім'я партії, чужої державности нищать своїх братів, щоб тільки забезпечив йому Пан-Гнобитель "хліб й корито", а в цьому й перемога ворога. Бо це означає, що ворог приголомшив самого духа нації й тоді нестрашний йому "раб, що цілує ту руку, яка його б'є."

І довго-довго, часами століттями годі чекати від раба народу протесту чи Чину.

Для нації поневоленої приходиться аж найгірше — ворог переможець віднімає від нбої все — силоміць накидає її своє. Державна колись нація стає безбаченком, обертається на малоросію, малопольську, а населення її на "райю", на "подліх полячишек", безмозглих хахлов" і т.п.

Історію поневоленої нації починає тоді компанувати ворог. А компанує її так, щоби в очах самої нації й в очах інших народів зогидити діла преславних предків. Зрадників поневоленої нації, всяких Кочубеїв, підносить до педестала героїв — будує зрадникам коштовні монументи, а противників — правдивих Хмель-

ницьких Мазеп, Орликів, Петлюр, Коновальців, анатемизує, осмішує, ганьбить, а навіть зрадницько-підступно убиває

Горе народові, історію якого пишеш ворог!
Але нема й неможе ворог мати сили такої,

Бо істерія — Невблаганна!
Бо ідея зо котру пролита кров — Безсмертна! Як і безсмертною є Нація, що за свою ідею кров свою дає!

Вовіки славні хай будуть ці Великі Лицарі,

Могили Впавших Героїв — за Волю.

щоб знищити раз народжену ідею! Отже, й ідею нації!

Тяжкий шлях Героїв! Але-ж і Славний Шлях!

Бо іскра Великої Ідеї, яку зберігають у своїх серцях Світлі Лицарі—Великого Абсурду, розгортається на велике багаття блиском своїм ясним збирає коло себе тисячі, вибухає полум'ям-пожаром всенародного повстання, супроти гнобителів, скупчує довкола себе мільйони. І в цьому вибухові-пожарі без сліду згоряє коростяво-ганебна психологія народу-раба! В огні Великого Пожару, як Феніке із попелу відроджується Нарід-Пан і Слуга власної Суверенної Чержавности.

що зложили своє життя в обороні прав самостійного ні від кого незалежного державницького життя Українського Народу!

Миж клонимо голови наші перед найбільшою жертвою, яку зложили ВИ на вітвар Батьківщини. Подяку складаємо Вам, що вказали нам, як треба стояти за нарід свій. Пошану віддаємо Вам за зразок, як треба мірити наші тернисті шляхи. У Вас просимо: Увійдіть в нашу змучену душу. Дайте нам сил побороти перешкоди на нашому шляху і дійти до вимріяної, завітної мети — до Вільної Соборної Української Держави, або в потребі — піти Вашими слідами!

ГКО.

ДО ВСІХ ВІДДІЛІВ ОДВУ, УЗХ І МОЛОДІ ОДВУ ТА ЇХНЬОГО ЧЛЕНСТВА

12-ий ЗІЗД ОДВУ, УЗХ І МОЛОДІ ОДВУ.

Згідно з рішенням Центральної Управи ОДВУ, 12-ий Зізд ОДВУ, УЗХ і Молоді ОДВУ відбудеться в днях 4-го (субота) і 5-го липня (неділя) ц. р., в доміні ОДВУ при 149 Друга Евня у Нью Йорку. Так, як попередніх років, так і цього року зідуться наші делегати, щоб зважити підсумки нашої минулої діяльності, ви-

брати нову управу та намітити плян і діяльність праці на будуче. Тому, що багато з наших членів зайнятих є в Націонал Діфенс і не розпоряджають доволі часом, Центральною Управою уважає за відповідне розложити програму зізду тільки на два дні. Делегати з цього приводу повинні явитися на зізд точно, бо часу буде

дуже мало, а проте багато важних справ до обговорення та вирішення. Отсим ЦУ звертається до відділових урядників, щоб вони негайно скликали збори відділів та вибрали по двох делегатів з кожного відділу на Зїзд. Відділ повинен подбати про те, щоб кожному делегатові покрити хочай кошта подорожі.

Цьогорічний Зїзд застає нашу батьківщину. Сполучені Деджави у війні з наїздниками, з тими самими, що в безправний спосіб окупували наші Українські Землі та огнем й мечем винищують наших братів і сестер по тамтой бік океану. На цьогорічній Зїзді маємо обговорити та винести цілий ряд постанов відносно максимальної допомоги Америці у тій боротьбі за життя та будучину, маємо теж і намітити, в який спосіб маємо саме тепер боронити самостійницьких прав наших братів. 12-ий Зїзд це один з найважніших зїздів, які ми коли відбували. Тому не сміє бути ніодного відділу ОДВУ, УЗХ і Молоді ОДВУ, який не вислав би своїх делегатів. Сумним фактом є, що весь український загал в Америці попав чомусь в стан бездільності, зневіри та паніки, мовляв тепер нічого не можемо робити для Української Визвольної Ідеї. Таке заключення зовсім є безпідставне й шкідливе. Тепер саме пора на наші домагання і невсипущу працю для добра української справи. Коли хочемо, щоб українська історія в майбутнім не видала про нас свій різкий осуд, то мусимо тепер більш чим перед тим проявити нашу діяльність. Мусимо поступати в парі з іншими народами, які звідси, з Вільної Землі Вашингтона несуть допомогу своїм рідним, що саме тепер знаходяться під окупацією займанців. Віримо, що наше членство якслід розуміє вагу хвилі та висле своїх делегатів на цьогорічний Зїзд.

Ще багато відділів помимо кількакратних упімнень та прохань довгує поважну суму гроша до Центральної Управи. Вже найвищий час, щоб ці довги вирівнати саме тепер, або на самому Зїзді. Також всі членські вкладки відділів повинні бути негайно вирівнані. Так, як минулими роками, так і цього року членство повинно постаратися по своїх місцевостях, щоб українські національні товариства, братства, сестрицтва, клуби тощо з приводу Зїзду вислали свої жертви на визвольно-інформативну акцію. Також відділи через своїх делегатів мають зложити свої датки.

Віримо, що нашому членству лежить на серці добро нашої організації і справи, до якої вона покликана вести. Віримо, що помимо всего

і на цьогорічній Зїзді не забракне ніодного представника з кожного відділу.

Хай кличем 12-го Зїзду буде:

ВСЕ ДЛЯ АМЕРИКИ І УКРАЇНИ ДО ЇХ ОСТАТОЧНОЇ ПОБІДИ НАД НАЇЗДНИКАМИ!!!

ПРОГРАМА ЗІЗДУ:

Перший день нарад — субота 4-го липня:

початок точно години 10-та рано.

- 1) Відкриття — голова ОДВУ, професор О. Неприцький-Грановський.
 - 2) Вибір Президії Зїзду.
 - 3) Звіт Провірної Комісії.
 - 4) Вибір Комісії: а) Вибірчої та Пресово-Інформаційної, б) Фінансової, в) Організаційної, г) Резолюційної.
- Обідова пора від год. 1-ї до 2-ї пополудні.
- 5) Звіти Центральної Управи ОДВУ.
 - 6) Запити і дискусії над звітами.
 - 7) Абсолюторія.

Вечірня перерва.

- 8) Праці комісій до пізнього вечера.
- 9) Зїзд УЗХ і Молоді ОДВУ.

Другий день нарад — неділя 5-го липня:

початок точно години 9-та рано.

- 10) Звіти комісій: фінансової, організаційної і Організаційного Трибуналу.
- 11) Вільне форум. внески й запити.
- 12) Звіти, привіти делегатів та складання жертв на визвольно-інформативну акцію.
- 13) Звіт Комісії Резолюційної; дискусія й ухвалення резолюцій.
- 14) Справоздання Комісії Вибірчої.
- 15) Вибір Центральної Управи.

За Центральну Управу ОДВУ:

**О. Неприцький-Грановський, голова
Василь Іваник, рек. секретар.**

NOTICE OF ANNUAL MEETING

PLEASE TAKE NOTICE that Annual Meeting of the Stockholders of UKRAINIAN PRINTING AND PUBLISHING CO., INC., for the purpose of electing Directors and Inspectors of Election, and transacting such other business as may properly come before the meeting, will be held on the 3rd and 4th day of July 1942, at 7 o'clock in the evening at 149 Second Ave. Borough of Manhattan, City and State of New York.

The transfer books will remain closed from the 20th day of June 1941, until the 4th day of July 1942.

Dated the 12th day of June 1942.

Walter Riznyk, Secretary.

Три Великі Мужі

В НОВІЙ ІСТОРІЇ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

МІХНОВСЬКИЙ — ПЕТЛЮРА — КОНОВАЛЕЦЬ.

(З нагоди їх річниць трагічної смерті з рук катів України).

Микола Міхновський.

Третього травня ц. р. минає вісімнадцять років, як у занятому большевиками Києві наложив на себе руку Микола Міхновський. Постаць — недоцінена, постать — забута. Але постаць особливо близька і цікава нам новому українському поколінню. Людина, що в час найбільшого каліцтва української політичної думки одинока відважно й отверто кидає "божевильний" на той час клич боротьби за державну самостій-

Ідеолог віпськового руху М. Міхновський.

ність української нації. Людина з цілком новим, здоровим світоглядом, з новим розумінням життя таким чужим і незрозумілим "старим" і "молодим" його сучасникам.

Це було вже на порозі 1900 року. В час коли українству в Росії, репрезентованому старшим культурницьким і молодшим соціалістичним поколінням навіть не снилася ідея держав-

ної самостійности, — появляється в Києві молодий студент з цілком новою вірою. Всупереч всьому своєму оточенню сміливо починає проповідувати, що тільки шлях боротьби за здобуття державної самостійности є одиноким шляхом, на який мусить ступити український народ. І не зважаючи на те, що все дивилося на нього мов на божевільного, цей юнак виховує у своїй вірі шістьох найближчих своїх товаришів, організує їх у "Братство Тарасівців" і творить перший завязь українського самостійництва.

Заповідями, які ставить Тарасівцям Міхновський, читаємо у одного з тогочасників були: "Своя Самостійна Українська Держава; без своєї самостійної держави ніяка нація не може жити ані розвиватися. Настав час розпочати боротьбу за свою національну державність Культурницькою працею старших поколінь цього не здобудеш. Треба перейти до активної політичної боротьби з нацією-ворогом. Треба готуватися до оружно́ї боротьби. Методи і засоби боротьби мусять бути такі, щоб зближати до Цілі. Методи і засоби московських революційних соціалістичних партій для української нації непридатні. З цими партіями вже тепер напорозі національної боротьби не вільно йти разом, хоч вони й підточують царат, бо вони не менш від царів хочуть нашого поневолення. Нове українське покоління мусить створити свою власну національну ідеологію для боротьби за визволення нації і створення своєї держави. В протилежність московському революційному інтернаціоналізмові і соціалізмові наш шлях, це шлях революційного націоналізму. "Україна для українців!" Проти Тарасівців було все старе, культурницьке і молоде соціалістичне українство. Не зважаючи на це Міхновський, спираючись на невеликий гурт своїх однодумців кинувся зо всією силою свого запалу в боротьбу за поширення своєї віри; проти всіх і проти всього, що було проти неї. Перш усього проголосив війну "старим" культурникам, що виступали проти всякої революційної боротьби, яка мовляв тільки викликає репресії на всякий

прояв українського життя. Немилосердно картав їх за їхню "аполітичність". Та ще різче напав він на молодь за її захоплення московською соціалістичною идеологією і співпрацю з московськими революціонерами. "Виступи маленького гурта Тарасівців — пише згадуваний сучасник — на велелюдних сходинах київського студентства робили вражіння виступів як'хось несповна розуму людей. Виступали зовсім іншого світогляду. Загально визнані усіми були ідеї всесвітнього соціалізму і всеросійської революції, які мали само собою визволити й Україну. А тут раптом якийсь нечуваній сепаратизм, якесь чудернацьке самостійництво а ще більше якесь оте недовіря до всеросійської революції". І дійсно видерти українську політичну думку зпід впливів цієї всеросійської революції, яка так сильно полонила усю українську молодь того часу не було легко. Гурт Тарасівців був немов скутий у своєму рості, а коли його члени, покінчивши студії розбрилися по Україні, впливи його ще більше ослабли. Сам Міхновський, вже як адвокат переїздить до Харкова. Тут відразу входить в зносини з молоддю і продовжує свою пропаганду самостійної ідеї. Успіх заповідався більший, як у Києві. Визнавши Ціль, молодь почала шукати шляхів до неї. Цим шляхом могла бути тільки революція під національним прапором. Так родиться підпольна організація РУП (Революційна Українська Партія). Міхновський пише для неї програмову брошуру, яку перед тим у 1899 р. привселюдно виголошує на Шевченківському Святі у Полтаві, і яка в 1900 р. виходить як перший випуск РУП.

"Над нами — писав він — висить чорний стяг, на якому написано: смерть, смерть політична, смерть національна... І в цей час, хай навпаки льогіці події ми виписали на своєму прапорі: она, єдина, вільна, Самостійна Україна..." Він кличе до державних традицій України, але рівночасно заявляє "хочби не було у нас державно-історичної традиції, то це не може мати значіння для дужої бадьорої нації, що відчула свою силу і хоче скористатися своїм правом сильного" а даліше "коли Шевченко своєю смертю освятив шлях боротьби... то покоління, що прийшли по нім, своєю безчинністю, ніби-патріотизмом здеморалізували цілу українську суспільність... виплекали цілий культ страхополоства, виробили цілу релігію льояльності і своїм прислужництвом, своєю бездейністю, безчинністю ~~довели~~ до того, що ціла Україна від них відсахнулася. Сучасна молодь уважає себе безпосереднім спадкоємцем

Шевченка... і вона стає до боротьби за свою націю, до боротьби кривавої і безпощадної. Вона вірить в сили своєї нації".

Одначе Революційна Партія України не довго встоялась під самостійницьким прапором. На протязі одного року вона була розложена соціалістичними елементами, які увійшли до неї на те, щоби в неї влити марксієвську идеологію та перетворити її на свою організацію. Відвернення РУП від національно державницької идеології і засвоєння нею інтернаціонально соціалістичних доктрин були для Міхновського великим ударом. Він бачив, що і те молоде українське покоління на його очах для української нації пропадало. Бачив, що сили одиноко придатні для національної революції на Україні всі пішли на службу інтернаціоналізмові, у його російській табор. Та боротьби всеодно він не заперестає. Опинившись з невеликим гуртом одностумців поза клітинами РУП, тобто поза масою активного молодого українства він вскорі, бо ще в 1901-му р. засновує нову підпольну революційну самостійницьку організацію НУП (Українську Народну Партію). В 1903 р. пише для неї декальог — "Десять Заповідів", в яких узмістовлює идеологію і програму українського самостійництва. НУП починає вести свою революційну роботу вже не тільки серед інтелігенції; вона йде в маси українського робітництва і там обстоюючи принцип, що робітничка справа в Україні мусить бути в руках робітників-українців веде сильну агітацію за тим, щоби українське робітництво покидало російські організації, і творило свої власні національні. У Харкові вдається її згуртувати під своїм прапором навіть дуже сильну і активну робітничу організацію УНП друкує багато відозв, деклярацій, брошур а поза межами Росії видає часопис "Самостійна Україна". В 1904-му р. з УНП виділяється до самостійного життя група активістів, які творять окрему революційно-терористичну організацію Оборона України. Ця організація на день, в якому Московщина мала святкувати 250-ліття свого панування над українським народом (1904 р.) на знак боротьби з Москвою плянує динамітові зриви царських памятників: у Києві, Одесі і Харкові. Підчас першої революції в Росії в 1905-6 рр. УНП розвиває широку діяльність, утворюючи національні робітничі організації, щоби надати революції на території України український національний характер, пропагуючи у своїх відозвах ідею самостійности України. М Міхновський в той час беручи активну участь у боротьбі УНП видає рівночасно у Лубнях "Хлі-

бороба" а коли його на п'ятому числі прийшлося припинити, переїздить до Катеринослава, де видає "Запорожжя" теж припинене на першому числі. В кінці цієї революції в УНР настає розкол. Партія розколотась на дві групи: самостійників і автономістів. Ці останні виходять зі складу УНР і засновують свою партію Українську Народню Демократичну Партію (УНДП), яка проіснувала кілька місяців замирає. Самостійники хоч далі невеликим гурмом, вдержуються при житті і вкінці входять в велику революцію 1917 р. на чолі з Миколою Міхновським.

Симон Петлюра.

Склалася в нас вже міцна традиція, що поруч з роковинами Шевченка і Святом Державности рік-річно збираємося в ці дні, щоб вшанувати пам'ять нашого Вождя, що так трагічно і передчасно загинув.

Коли в перші роки по його смерті на наших зборах переважали почуття болю і жалю, то згодом ті почуття поволі відсувалися на друге місце; і тепер у вісімнадцяту річницю його смерті не вони займають головне місце а ідея за яку згинув виповнює цілий зміст наших зборів.

Тепер ми першзавсе шануємо Петлюру, як втілення цієї державно-творчих змагань цілого українського народу, шануємо Вождя тому, що дух його завжди з нами, Вождя, що кличе нас до боротьби, до завзяття, до витривалости.

Симон Петлюра був вибранцем свого народу, що його відвічні прагнення до Державної Незалежности реалізував, виконуючи заповіт геніїв народу та його попередніх вождів. Ці прагнення українського народу найповніше сконцентрувалися, такби мовити в його душі і душа Петлюри стала душею українського народу.

Це велика незбагнута таємниця глибин людського духа в якій відбувається процес духового зросту і повстання вождя народу. В цьому таємничому процесі Вождь стає міцно пов'язаним духово з своїм народом, глибоко переймається його найшляхетнішими та найжиттєвішими прагненнями та стає їх яскравим репрезентантом і реалізатором.

В цій таємниці людського духа було джерело незломної віри Петлюри в українську справу, його палкого ентузіазму, твердості та непохитності в найкритичніші хвилини боротьби.

Поруч із цим відсутність у нього будьяких особистих інтересів надавала цій його постаті бездоганно-моральний характер.

Все це було причиною величезного мораль-

ного авторитету Петлюри та безмежного довіря до нього.

Само з себе, без якогось зовнішнього примусу, сталося в перебігу подій так, що С. Петлюра зробився центральною і то єдиною постаттю, до якої збігалися всі справи, всі потреби тогочасного життя і боротьби; всі тільки до нього зверталися, тільки від нього ждали розв'язки і всі тільки на нього покладали свої надії.

З другого боку С. Петлюра в інтуїтивній свідомості свого історичного посланництва взяв на себе всю відповідальність за Справу,

Головний Отаман С. Петлюра.

за перебіг боротьби; Він покійно уляг утяжливому обов'язкові приймання відповідальних рішень. І за весь час він ніколи не відчував втоми від цього нелюдського тягару і ніколи не приходило йому до голови так чи інакше від нього звільнитися.

Навпаки, — всі бачили цілковиту його безоглядність щодо підпорядкування своїх особистих інтересів та цілого себе потребам Визвольної боротьби. Відчувалася органічна пов'язанність Петлюри з справою Визвольної боротьби.

Від його постаті та цілого його поступо-

вання віяло приреченням, судбюю та признанням долі.

Таким чином, в курсі самої боротьби С. Петлюра став Вождем народу з ласки Божої. Не диктатором! — бо словом цим не вичерпується цілий внутрішній зміст ролі Петлюри в нашій боротьбі. Далеко повніше ця роль характеризується словами: "Вождь з ласки Божої". Він був Вождем, моральний авторитет якого був безперечним і невідхильним.

Кілька спроб в курсі боротьби протиставити цьому авторитетові розбілися цілковито і дуже швидко не в наслідок спеціальних заходів адміністраційно-військового характеру, а головним чином в наслідок панування атмосфери загального признання авторитету Петлюри, загального довіря до Нього, як до Вождя.

Стихія загального признання Петлюри як Вождя звела на нівець всі спроби виступів проти Нього, надаючи їм безславний авантурничий характер.

Ця обставина була причиною сталости і поважности державних форм українського національного руху, вона стала фундаментом нашої новітньої державної традиції, що все зміцнюється і невинно розвивається.

Нашу державну традицію Петлюра освятив і зміцнив своєю кровію. 18-ть років тому до крови вірних синів нації, невідомих її героїв, що могили їх розкидані по цілій Україні, долучилася кров Вождя. А Вождь в тому ж 1926 р., незадовго до своєї смерті писав: "Кров, пролита для ствердження права нації на державне життя, не засихає; тепло її все теплим буде в душі нації, все відограватиме ролю непокоячого і тривожного ферменту, що нагадає про нескінчене і кличе до продовження розпочатого". Трудно яскравіше і вичерпуюче сказати про морально-творчу вартість проливої за національну справу крові. І нема слів (та годі їх шукати), щоб змалювати моральну вартість проливої крові Вождя. Можна лише відчувати, виходячи з тільки що наведених слів Петлюри, ту невмирущу могутню силу, що її надав Петлюра Українській Національно-Державній Ідеї своєю смертю. Петлюра своєю мученицькою смертю виніс Українську Національно-Державну Ідею на височінь тих вічних правд, що стали категоричними імперативами людського сумління, що тяжать над ним, поривають людину до здійснення їх, і, не зважаючи на найбільші перешкоди, таки здійснюються в житті.

Трагічна смерть Петлюри була гармонійним завершенням Його життя, яке очистила, яскраво освітлила, виявила всю глибину та ідей-

не напруження Його і розкрила внутрішній зміст Його.

Петлюра вмер, щоб ще потужніше жити, вічно жити, жити в нас як Вождь, як джерело нашої моральної сили.

Чином життя свого та смертю Петлюра подолав смерть. Петлюра подолав і ділання часу, що все рівняє і на все кладе завісу забуття. Він перемиг значення кордону і простору. Культ Петлюри захопив усю українську націю: в Європі, Азії й Америці. Імя Петлюри стало все-національними святощами. воно тепер єднає націю і скупчує її енергію та увагу на одному — Визволення України спід наїздника, і всякого наїздника. та створення Незалежної Української Держави. На окупованій Москвою Батьківщині з іменем Петлюри повязані глибокі жалі до самих себе з приводу минулого за яке себе почувають винними, а разом з тим — однаково для українських патріотів і ворогів Української Державности — це імя є конкретним національним програмом і виразним окресленням цілей, до здійснення яких змагає нація.

Словом — імя Петлюри, культ Петлюри — це величезна рушійна сила українського національного руху, це неминуча боротьба, це безоглядне прагнення до остаточної перемоги.

Хай завжди в наших почуттях і думках святиться імя нашого Вождя! Будьмо гідні Його, будьмо завжди в поготівлі виконати Його заповіт і продовжити розпочате Ним. Вшануймо побожно вставанням великого Духа Вождя. В цей момент відкиньмо від себе всі свої буденні турботи і думки та в глибокому скупченні вислухаймо Його заповіт, що Петлюра написав незадовго до своєї смерті.

Симон Петлюра писав:

"Найголовнішою з наших традицій буде: пам'ятати про неминучість відновлення боротьби під тими самими гаслами, що ними користувалися і ними одушевлялися жертви військових подій 1917 — 1920 рр.

"Не забуваймо про меч; учімося міцніше його тримати в руках; а одночасно дбаймо про підживлення нацією моральних елементів її буття — творчої любові до Батьківщини, сторожкости до ворога та помсти за кривди, за подіяні ним, — в цілокупности їх знайдемо і вірний шлях до визволення і програм для будівництва.

"Великий чин наших лицарів вчить вірности ідеалам і вмінню підпорядковуватися. Тільки вірність і слухняність творять передумови успіху національної боротьби.

"Біля гасла: Українська Народня Респуб-

лика — Українська Незалежна Держава об'єдналася всі справді активні сили нації в її боротьбі за незалежність. Тільки в моральній атмосфері, утвореній тією боротьбою, могли з'явитися світлі постаті поляглих, тільки на цьому ґрунті могла зродитися жива легенда дальшої нашої боротьби, що живе невмирущою в душі нації і ферментує її сили на нові виступи.

“Моральним чотириохутником — отим старозацьким табором — поставимося ми в перехідні дні нашої історії до всіх негідних наступів на нашу єдність та вірність випробованим ідеям. Скупімося один біля одного з готовістю взаємної допомоги і перестороги — і ми витримаємо всі проби і підступи незалежно від того, звідкіля вони походять.

“Вірність є основою не лише родинного життя. Вірність ідеям є підставою внутрішньої сили ширших громадських об'єднань до національного включно. Наша вірність тим ідеям, за які голови поклали незабутні лицарі оружної боротьби за українську державність, буде найкращою пошаною до світлої пам'яті їх, до великого чину їхнього життя і нарешті до розуміння глибокого змісту тієї думки, що її вклав законодавець в акт Свята Української Державности”.

Так заповів наш Вождь з ласки Божої, Вождь-Мученик, що смертю своєю ствердив цей заповіт.

Складаючи Нашому Вождеві гарячі почуття вірності і відданості, — згадаймо побожно про всіх тих, що життя своє поклали під зверхнім проводом Головного Отамана Симона Петлюри.

Складаймо нашу побожну шану тим, що пізніше згинули в боротьбі проти окупанта під ідейним проводом Симона Петлюри — чи то на Батьківщині в боях, чи то в льохах Чека, чи на далекому засланні в невольницьких роботах.

Схилимося побожно перед пам'яттю тих наших товаришів і громадян, що тут на еміґрації вмерли, але не зрадили Ідеї, за яку боролися і життя віддав Симон Петлюра.

Всім їм наша побожна шана і низький поклон.

Евген Коновалець.

Немає — каже Христовий Євангелист — більшого подвигу над той, що його довершує брат, віддаючи своє життя за брата.

Слава ж Тобі Вождю великодушний, Брате сердешний, Жертвенністю Народу, любов'ю безмірною сповнений!

Слава!

Часи бурхливим хаосом проминатимуть і довгі віки минуться, епохи далекі будуть чергуватися й століття минатимуть у безвістія вічності, а Ти Вождю й Вою, Ти Лицарю й Герою України без догани й без тривоги, Ти будеш жити вічним життям пам'яті Народу, який шануватиме в Тобі водно й назавжди окличника й творця нової боротьби за власну державу.

Во істину, Великомученику Нації: Ти й подвиг Твій всежертвенний. Ти житимеш у пам'яті Твого Українського Народу так довго, як довго ясні небеса України над рідною Тобі землею, як довго леготи шовкових блакитів України овіватимуть високі могили її героїв, і

Е. Коновалець — як студент.

як довго Дніпро гомонітиме гомоном хвиль своїх бурхливих.

Бо все це буде й найдальшому майбутньому одна — одинока пісня про Тебе.

Геройська пісня про те, як то Ти ще внаком у ріднім Твоїм Зашкові, станув на службу рідному народові і як то сорок сім літ Твого життя минуло Тобі в совершенній посвяті для нього, поки вибух большевицької бомби не пошматованим трупом на вулицях Роттердаму.

Бо ще ось як молоденький гімназист Ти турбувався просвітою братів селян у ріднім

Тобі селі. І молоденьким юнаком несеш Ти світло національної свідомости в шари селян Зашкова й всього львівського повіту. І вже гімназистом Ти член тайних гуртків у Твоїй гімназії, ідучи за таємним голосом вічного революціонера в Тобі.

Так:

Юнаком Ти пізнаеш кожний круг, кожну ділянку кожний відтинок роботи для нації, доступної для Твоїх молодельських рук. І коли Ти в городі Львові кінчаєш гімназію, Ти вже ведеш і провадиш. Ти вже ніби чуєш таємні сур-

Е. Ксновалєць, полк. Січ. Стрільців.

ми збройної України, що взивають Тебе в силу призначеної Тобі великої судьби, судьби Вождя Народу, на криваві боєвища за Державу Українці.

Отак у бойових рядах за право України стояв Ти вже тоді, коли на барикадах академічної молоді у Львові боровся за право Народу на власний університет і в процесі 101 Твоїх

товаришів свідчив проти ляхського ворога. Бо де тільки розпалювалася яка боротьба проти чужинських займанців України, скрізь туди Ти спішив уже юнаком і служив тут як рядовик, щоб сповнити опісля всецело й совершенно завдання вождя української революції, вождя боротьби України за власну державу.

Одним же із перших Ти з вибухом світової війни між тими, що за зброєю в руці стаєш на прю з московським ворогом і стоєш мужливо в окривавлених лавах оборонців Маківки. Один із перших, Ти тоді між тими, що добачують у війні народів змогу порвати кайдани й завершити окончною перемогою колишні змагання Хмельницького й Мазепи. І один із перших Ти між організаторами збройної сили народу тоді, коли, попавши в московський полон — найперше в Чорному Ярі, а далі в Царщині — з вибухом революції 1917 р. намагаєшся з полонених братів витворити насамперед кадри свідомих українців, а далі бойові ряди, способні до охорони щойно воскреслої української державности.

І це тоді Ти стаєш незабутнім і незрівняним творцем і командиром Січового Стрільцтва! А з ним Ти в той час і одиноким збройним заступником народу в силу Твого творчого хотіння ведеш наряд до бою, до лицарської розправи з його споконвічними ворогами. І простуючи до тієї мети Ти йдеш шляхом Твого героїського призначення непохитно й незломно, без ваги й без спочинку, мучений водно тим вогнем вічного революціонера в Тобі, отим, тільки Тобі питомим страдницьким неспокоєм, що вражав нас у Твоєму обличчі іноді мов скатований мукою від Христа, і віяв від Тебе прескорбним подихом почорнілого поля нації.

Бо це ж на Твоїх плечах мали ваготити переважкі спадщини Переяслава й Полтави, і на Твої плечі впали й крицеві скряжалі Шевченкового заповіту.

О, Ти чув водно його могутій поклик:

Кайдани порвіте!

І водно Ти чув палючу ганьбу народу-парашника на роздорожжі і ганьбу народу-бидла в бистротечних поїздах ворожого панства, і відчув Ти глибоко стогін великого поета про те, що не там провадити народ до бою...

І оце ось Твій вогнистий, Твій лицарський Дух запалав великим протестом і спалахнув жаром визвольного замислу:

— Слава Україні! Нація понад усе! Гей вже раз до збройного бою!

Хай живе революція!

Бо революційним, з небезпекою австрійської шибениці звязаним, був усе Твій перший

порив утворювати з полонених братів кадри окремої армії для України з весною 1917 р. І там Ти перший Вождю! І революційним чином невміручої краси й величі було утворене та ведене Тобою славне Січове Стрілецтво. Те видиме й живе здійснення задумів таких теоретиків та ідеалістів, як Міхновський, що вміли видвигати ідеал збройної сили й боротьби народу, але не змогли здійснити його.

Так ось, як це зуміла зробити Твоя тверда рука, рука революціонера чину й визвольного діла.

Рука залізного командира Січових Стрільців... 1918-1919...

абсурду: Отих Черників і Загаєвичів, Андрухів, Рогульських і підбазарських Щербаків, що здобули Київ. Що створили геройську легенду Мотовилівки, Гребінецького та Карабчіївського бою. Водночас ставали й на криваві Совети, і на ляхів, і на Денікінців, і на румунів, і на Центральні, — гей і страху не знали! А нації дають як вічне добро — новий тип українського героя: тип до одчайдушності й до жорстокости неможливого бойовика, для якого обов'язок по-ява України — це одинокий, найвищий і абсолютний закон. Щось єдине й святе, нездушиме й вічне. — “Святі якісь люди ідуть на Київ — говорили тоді, як подають очевидці. — Вони

Полк. Е. Коновалець враз з штабом коша Січ. Стрільців.

Твоїм твором ті Січові Стрільці — в найгрізніший час революції — тверда збройна підпора уряду молоді Української Держави. Вони боронять золотoverхий Київ перед навалою полчищ Муравйова та в постійнім змаганні з червоною заразою в серці столиці України. Вони стають збройним валом Києва й в днях боротьби проти накинених Україні правителів, коли то Ти так мужньо заявив гетьманові до очей, що завданням Січового Стрілецтва є служити Рідному Красві та його законному урядові. Твій Січові Стрільці це ота армія незрівняних своєю звагою й сміливістю молодих героїв - лицарів

нічого для себе не бажають, усе дають за волю народу.”

Нація понад усе!

Отакі карні ряди вояцтва виховував і створив Україні Твій суворий і люблячий, Твій сторовий і непримиримий, Твій мужний і яснovidючий Дух.

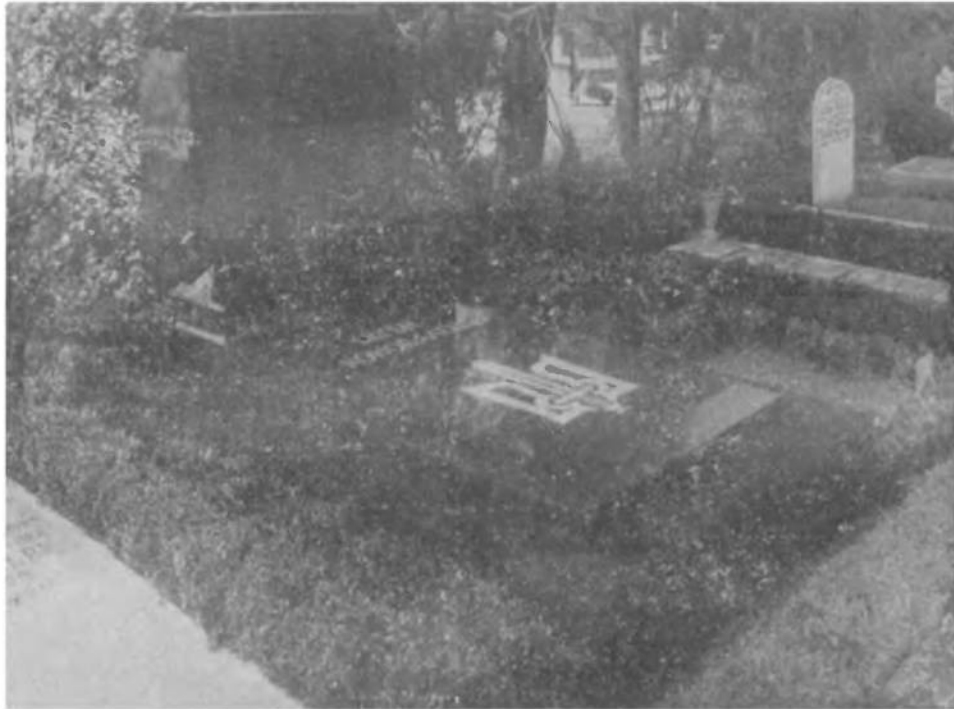
Слава Тобі Вождю незабутній!

Як колись Наполеон з своєю армією одчайдухів в Італії довершував чудів вояцької зваги й хоробрости, так і Ти вмів поривати своїм наказом Твоїх бойовиків до абсолюту, вояцької служби й посвяти для Нації. Бо хіба Федь Чер-

ник — це тоді не абсолют вояцького завзяття? А Щербак — не абсолют вояцької посвяти за нарід? Але їх ряд мав незабаром збільшитись в сотеро, після того, як Ти, як провідник народу, став жадати й від кожного з нас абсолюту зваги й посвяти для Матері. Чи не Ти перший витворив у нас кадри борців, для яких і найбільше кривава Голгофта стала samozрозумілим чинником визвольної боротьби України. Твоє ім'я стало й лишиться на віки символом визвольної боротьби як національної всежертви на вітарі Батьківщини. Твій наказ до чину кинув вогні революційного пожару й в найбільше заглухлі закутини наших загумінків із їх тихо-

їнцями - революціонерами Придніпрянщини... Кермувався Ти нею й тоді, як Ти організував першу тисячу вояків для революційної України з полонених українців по цей і той бік Збруча, і перші ряди Січового Стрілецтва, підготовлюючи оттак акт проголошення Соборности України дня 22. I. 1919 р. не на словах, не на папері, а в душах розсданого, розшматованого народу. Оттак Ти перетоплюєш душі загуміноквого гуртківства в одну соборну душу народу. В душу нації, свідомої своєї потуги. І твориш нове світовідчужання й новий світогляд української людини — світогляд українського соборника.

Новий, визвольний світогляд народу, з яким

Могила Е. Коновальця на цвинтарі в Роттердамі.

мирними рабами. І потряс їх душами до глибини видовищем актів кривавої, але святої помсти народу.

Всього, соборного народу України.

Бо Твій яснопрійний погляд Ти, Батьку укоханий, погляд Вождя, що зорить будуче народу, бачить рідний нарід завжди в усецілім об'єднанні. Під прапором ідеї того соборництва, того абсолютного зеднання всіх мільйонів і всіх просторів народу в неволі, що його й провідники вільних націй не без труднощів і не без боротьби всилі перевести в життя. Присвічувала Тобі ота велика ідея вже тоді, коли Ти молодим студентом у Львові станув до праці з укра-

так пропам'ятно обеднюється Твій черговий твір, що йому грізно — величає наймення:

У.В.О.

Дійсно:

Це подвиг подвигів на понурім овиді епохи коли Ти зважився створити його.

Це знову акт залізної волі Вождя в Тобі, і акт Твоєї непримиримости супроти ворогів України — бо ж тоді пропала українська армія й пропали всі її уряди, і пропав і весь слід суверенности зруйнованої української державности. Та Ти не кидаєш і тоді зброї, не здаєш бойових прапорів... 1921... Ти в підземеллях. В катакомбах нової, водно горючої революції.

якої вибухи трясуть грабіжницькими владами. І гонили Тебе люті вороги по всім світі, але Ти на Твоєму шляхові ні не хитаєшся, ні не стаєш,

Зі свята в честь Вождів.

не лякаєшся ні своїх Юдів, ні вражих пекол:
Ти все в бою.

Невидимі руки Твоїх невірчих, безіменних лицарів писали ворогам терашне Мене —

Текель местників — ті невмолімі присуди УВО, які мстили ворожі злочини око за око, зуб за зуб. І вчили нарід тієї, одиноко спасенної моралі чинами за Твоїми наказами, неустрашимий і непримиримий Вожде.

Вожде й Творче УВО!

З цих рядів — таксамо ось, як і з рядів Твого Стрілецтва — вийшли згодом нові люди, нові борці, нові герої України. Це Головінські й Луцейки, Крупи й Мельничуки, Шеремети, а й жінки, як ось важко й люто замучена Ольга Басарабова. Але хіба знаємо імена їх усіх? І всю глибину їх замислів, і всю тайну чудно-духового звязку, що еднав усіх із Тобою, Ти незломний носію заповіту великої помсти?

Є ось багато тайн у душі Героїв, а в Твоїй було їх найбільше. Але найглибша з Твоїх тайн це сила невтомности в Тобі.

Вони ж гідні вояки Твоєї третьої й останньої армії для визволення України. І якщо Тебе самого досягла нині окаяна рука вбивників з ГПУ, тобто з большевицького кубла ворогів Твоїх змагань у Східній Україні, то це знак, що в Твоїй Особі вони боялись наймогутнішого нині репрезентанта визвольних змагань усієї соборної України.

І як невінчаний володар усієї України Ти віддав Твоє життя за волю й державу Батьківщини, Ти, Єдино Дорогий і Незабутній.

Але ми з печаттю Твоєю святої крові підемо до останнього бою й в мандрівку віків.

Слава Героям!

Слава Тобі, з Героїв найбільшому!

ор.

СОРОК ЛІТ Я ТРУДИВСЯ, НАВЧАВ...

(У 26-ті роковини смерті Івана Франка).

Мати селянка. колишучи мою коліску, співала мені народні пісні. Тими піснями промовляв до мене вперше рідний нарід.

“Пісні ті стали красою єдиною

Бідного мого, тяжкого життя”.

Минали літа й у мене росло розуміння тої мови. Я любив її слухати. Бувало нераз:

“Слухаю, сестри, тих ваших пісень сумо-
[витих,

Слухаю й скорбно міркую:

Скільки сердець тих розбитих, могіл тих
[розритих,

Жалощів скільки неситих, сліз вийшло

[пролитих,

На одну пісню таку?”

Я йшов у село й чув ваші розмови, браття,

нарікання, болі й сподівання ваші, такі подібні до тих, що про них ваші сестри співали. У мене почала зростати любов до обездолених братів моїх, а гнів і ненависть до всього, що відбирало долю братам і сестрам моїм. Я постановив собі віддати труд мого життя тому простому народові, з якого я вийшов. Ступив я на твердий шлях праці для нього. Треба було класти скиби й кидати зерно. За плугом ішов я. Другим приклад давав, показував, навчав. Бо серце боліло на вид важкої дійсности. Я казав тим, що могли щось зробити-помогти, дивись:

“З голоду й нужди вмірає мужик,

Крадіж, рабунки, весь край — один крик;

...Поле мужицьке в жидівські йде руки,

Школи мужицькі не сіють науки;

...Право, сумління потоптані всюди! —
а вони тоді, ті розумні, могучі казали тільки
— Якось то буде! Якось то буде!..."

Але проти цього стану бунтувалася ціла
моя душа. Змінити його! Внести нове життя,
воскресити забуту ідею, збудити проспану силу,
подати помічну руку — оце був обов'язок, що
його поклада на мої плечі Батьківщина в той
час. І я радо взяв його на себе.

"Сорок літ я трудився, навчав,
Щоб з рабів тих зробити народ."

В одних треба було збудити людську гід-
ність і честь національну. У других — проло-
мити байдужність, зневіру, нехоть до праці, раб-
ську вдачу. Оці хиби стояли гнилою колодою

Іван Франко.

на шляху до поступу, до щастя народу. Її треба
було розбити. Словом і працею хотів я це до-
вершити. Бо —

"Бажав я для скованих волі,
Для скривджених кращої долі
І рівного права для всіх."

Оце бажання не дало мені спочити, хоч
шлях мій був важкий, тернистий. Я поклявся не
йти з цього шляху. Важкая думо —

"Сильними кліщами
Стискай те серце, якщо б від твоєї
Схибнув я стежки!"

І хоч мені колоди кидали до ніг свої й чу-
жі, хоч проганяли мене від себе засліплені бра-
ти мої — я не кинув служити Батьківщині. Я
й ті, що зі мною йшли.

Ані прокляття нас не відтягли від діла! Сві-
домість обов'язку й воля сповнити його — не

дали зломатися. Я знав, що:

"Як подамся, не достою,
Захитаюся мов тінь —
Пропаде кров'ява праця
Многих, многих поколінь."

Я праці не лякався... Любив її й цинив, хоч
важка вона була.

"Праця дала до життя мені принаду,
Ціль дала, щоб в манівцях не зблудив.
Лиш праця світ таким як є вчинила,
Лиш в праці варто і для праці жить."

Але не було у синів твоїх, Батьківщино,
належного розуміння цієї так ясної й конечної
правди. Тому й

"Праці тої, Мамо, в нас так мало,
Лежить облогом лан широкий Твій."

Йдучи по тім облозі, я кликав усіх, хто

"Серцем молодий, думками все високий —
— до праці! І росли наші ряди. Ряди тих,
що полюбили труд для Батьківщини. І казав я
їм:

"Не жертви треба днесь, а бою зі злом!
Побіду не виборюєсь відразу.
А треба в скварі, в стужі йти пішком,
Без стежки, кладки, перелазу;
Без слів шумних, а то й без слави і заплати
Тра вміти жить тепер, а не вмірати!
..Щаслив народ, щасливе покоління.
Що зможе жить як слід, що зуміє жить."

Зрозуміли мене ті, що йшли зі мною й
сказали мені: Ми хочемо жити й боротися за
добро Батьківщини. І вийшли ми, в одну гро-
маду скуті, пробивати дорогу правді. Йшли ми
з вірою в серці, що цею дорогою прийде щастя
для всіх, хочби навіть аж по наших кістках. А
тим, що боялися труду, що казали: "Ми тих
перешкод не зможемо поконати". — я завжди
повторяв:

"Нині вчися побіджати —
Завтра певно побідити!"

І мені самому за весь час —

"Життя воєнним табором тяглося,
То тут, то там противник присікався;
Я боронивсь, нераз мав перемоги,
Та часто й падав ворогам під ноги.
Війна! Вона не дасть, бач, гнись і скінити.
Все гонить до нових стремлінь і змін.
В огонь життя, що гріє, жре і світить,
Усе нових докидує полін."

Чи ви всі, що не знаєте голоду й холоду,
ви, що жили загишим, безпешним життям —
чи ви знаєте весь чар боротьби, змагання?!
Чи ви знаєте, що й впасти в боротьбі, це ще не
значить пропасти?! О, ви тоді, у важких хви-
линах мого життя —

“Ви плакали фальшивими сльозами
Над моєю долею, жаліли
Мене, махали жалісно руками,
Та допомогти не вміли й не хотіли!”

Ви не могли цього зробити, бо ваші очі
були сліпі на світло ідеї, за якою йшов я. У
вашім серці погас вогонь любови, що прагне
чину. Ви були глухі на голос ваших братів, що
в нужді і печалі хилилися в ярмо. Однак це
все не перешкаджало вам називати себе —
добрими.

“Як я ненавиджу вас, добрі, щирі,
Що служите неправді, підлоті —
Чи служите у злій, чи добрій вірі!...”

Так, я мушу вас ненавидіти за ваше лицемір-
ство. Бо тільки цей

душі ламати — остерігаю:

“Зрозумійте й затямте собі,
Ви сліпців покоління,
Що як зглушите душу живу —
Заговорить каміння!”

Пробуджена душа народу зглушити не
дасться. Огонь в одежі слова кидаю в народ,
щоб людське серце розжеврило. Кличу вас усіх,
письменники, поети —

“Вирядім ми слово до походу
Не в степи куманські безконечні,
А в таємні глибини сердечні,
Де кують будучину народу.”

Здоровий клич пірве народ за собою до
високих мет. І це щастя єдине мого життя,
що бачу вже, як

Пам'ятник І. Франка Укр. Кол. горді в Клівеленді, Огайо.

“Блаженний муж, що серед гвалту й гуку
На згоду з підлістю не простягає руку,
Волинь зломатися, ніж поклонитись злomu.”
Якщо ти так підеш в життя своєму, рід-
ний брате —

“Благословлю тебе, щоб аж до скону свого
Доніс ти серце чисте й щире душу.”
А вас усіх, сліпі й божевільні, що хочете

“Міліони радо йдуть,
Бо це голос духа чути.
Голос духа чути скрізь:
По курних хатах мужицьких,
По варстатах ремісницьких,
По місцях недолі й сліз.”

І голос цей буде іскрою, що розгорить по-
думям національної свідомості. І я вірю, що

“Дух, наука, думка, воля
Не уступить п'їтьми поля,
Не дасть спутатись тепер!”

Скінчилася вже ніч нашого життя. Надходить час свідомої праці над собою самим під ясным світлом нової ідеї, що сонцем у життю синів і доньок твоїх, Батьківщино. Маловіри й слабодухи сумніваються в перемогу ідеї. Їхні слабї душі не вмюють ні прагнути ні вірити у Велике. Питаю вас

“...де у світі тая сила,
Щоб згасила мов вогень,
Розвидняющийся день?!”

А до вас усіх, що рішили в незломнім завзяттї

“Не ридать, а добувати
Хоч сиnam як не собі,
Кращу долю в боротьбі” —

кличу:

“Борітеся! Терпіть! По всїй землі
Рівняйте стежку правді! Де застали
Лиш гложже, терне, там по вас нехай
Зазеленіє жито наче гай!”

А коли казати будуть вам облудники і фари-
рисї, боягузи і вороги ідеї: “не йдїть, бо впа-
дете на тїм шляху, не дійдете до цілі. Змарнує-
те себе, а шкода труду й вашого життя” —
скажїть тоді зі серцем щирим, повним віри:

“Нехай і так. Я радо йду
На чесне, праве діло!
За нього радо в гору вму
І аж до гробу додержу
Свій прапор ціло.”

І на тому шляху, друзі, не тратьте ніколи
з очей своїх Золотої мети, цілі великої, бо

“Нїде той не дійде, хто не має цілі!”

Бачу, друзі, огонь у ваших очах. Бачу —
манить вас той шлях змагань, найкращий із
усїх шляхів — але й чую ваше трївожне пи-
тання

“...“Де нам взять Богдана?”

Це голос вашої туги за провідником, за
вождьом, що вів би вас до спільної мети. Не
турбуйтесь! Друзі, до кожного зокрема кличу:

“До високого літання
Ненастанно пробуй крил,
А Богдан прийде як сума
Ваших змагань, ваших сил.”

На відхіднім наказую вам і закликаю вас:

“Не гасїте святого вогню,
Щоб, як поклик постане,
Ви могли щиросердно сказать:
Я готовий, о Пане!”

ДЕНЬ ПРАПОРУ СОЮЗНИХ ДЕРЖАВ

Цього року Президент Розвелт вибрав 14-го червня — традиційний День Американського Прапору — для підкреслення єдності двадцяти-шести держав, які зєдналися в боротьбі проти Гїтлерового стремління покорити світ

“Багато років”, казав Президент в своїй проклямації, “було нашим американським звичаєм призначати 14-го червня днем пошани Прапору, символу нашої волї, нашої сили і нашого обовязку як незалежної держави під Богом. Тепер ми змагаємось за найбільшу справу, яку знав світ. Ми змагаємось увільнити людство цієї землі від найбільш безоглядного, найбільш жорстокого ворога, якого коли-небудь бачив світ. Ми присвячуємо все що маємо і самих себе на боротьбу. Ми не спинимо цей бїк перемоги.

“Ми як нарід не змагаємось самі В цїй всесвітній війні ми є частиною великої цілости. Ми змагаємось рука в руку з відважними народами Союзних Держав, масовими, розлюченими силами цілого людства. Всї переможуть, або всї впадуть.

“З тої причини є відповідним, що на наш традиційний День Прапору ми вшануємо не тільки наш власний прапор, але також прапори тих, хто разом з нами підписав декларацію Союзних Держав. Віддаємо пошану тим народам, що чекають визволення від тиранїї, проти якої є ми всї; тим, землі яких уникли слїдів боєвища і тим, які довго героїчно змагаються в полумні і руїнах війни.”

Називаючи держави, які мають спільну справу зі Сполученими Державами в боротьбі з “вісью”, Президент звернувся до американців аби вшанували народи союзників, “знаючи, що тільки силою і впертістю нашої непохитної єдности зможемо ми дати свободу і мир людству.”

Союзні Держави, що змагаються проти нацизму і фашизму складають: Велика Британія і Північна Ірландія, Союз Світських Соціалістичних Республік, Хїна, Австралія, Бельгія, Канада, Коста Рїка, Куба, Чехословакія, Домініканська Республіка, Ел Салвадор, Греція, Гватемала, Гаїті, Гондурас, Індія, Люксембург, Голандія, Нова Зеландія, Нікарагва, Норвегія, Панама, Польща, Юнія Південної Африки, Югославія та Мексико.

ФЛІС.

ПОЩИРЮЙТЕ “УКРАЇНУ”

ЛЮБОВ ДО РІДНОГО КРАЮ В НОВІЙ УКР. ПОЕЗІЇ

(Продовження)

Зразками любови до України та вказівками, як повинна виглядати справжня любов Рідної Країни, переповнені історичні драми Старицького. В "Останній ночі" зазначає поет, що коли річ іде про долю народу, про оборону отчизни, то в тиждитні сотворіння мусять віддати свої сили... Тут не може бути ні пань, ні панянок: тут всі рівні". Сам розпнятий катами Христос сказав,

що немає любови більш над ту,
яка віддасть за друзі свою душу...

Згідно з цєю засадою один з героїв драми віддає своє життя за Україну, прощаючись з нею словами:

Краю Рідний, мій коханий краю,
як кохав тебе я щиро змалку,
все віддам! І кровю наостанку
я догану прадідів змиваю
і за люд свій, за його недолю
віддаю життя своє без болю.

В "Обороні Буші" вкладає Старицький в уста одного з героїв драми такі накликування:

Ох, одумаймося, друзі,
даймо всі на згоду руки,
хай не стогне люд у тузі,
хай не гине край від муки,
бо ненадлиї сусіди
знай чатують нашу зваду,
накликають тільки біди
і кують між нас розраду:
на користь собі пильнують
і на нашу власну згубу,
щоб загарбати святую
нашу землю й волю любу!

Зарадити цьому може тільки виконання такої засади з боку кожного українця, кожної українки:

Над усе любіть отчизну й рідну віру,
не зраджувать ні ради чого їх,
а все життя віддати їм на благо.

До такого обов'язку покликані всі Українці, тим більше тоді, коли

голосить дзвін і всіх нас покликає
забуть себе і злить всі почуття
в одно лише велике, неомірне —
до матері України: вона
тепер конає в тяжкій, пекельній скруті
і покликає, благає до дітей...

Всі жалі, всі радощі маємо зложити до ніг України, для неї осягнути вершок щастя в людським житті:

А нам Господь дав найславнішу долю —
своїм життям заратувати край,

дать супокій замученому люду...

О, це така утіха райова,
що за неї благословимо Бога!

І не диво, бо "для ідеї смерти нема: люди вмірають — ідеї вічні", — каже Тобілевич в драмі "Понад Дніпром", а Борис Грінченко в повісті "На розпутті" висловлюється: "сила в ідеї дужча од усяких сил на світі".

Вже перший указ проти українського слова в Наддніпрянській Україні велить шукати тамошнім українським письменникам місця для своїх писань у галицьких народовецьких виданнях, ще більше ганебний указ з 1876 р. Рівночасно відбувається еміграція ряду талановитих письменників і вчених поза межі тодішньої Росії, між ними і найвизначнішого її члена Михайла Драгоманова. Відзначаючися неабиякою спроможністю впливати своїми писаннями, листами й розмовами на своє оточення, слухачів і читачів, Драгоманів знаходить і на галицькім запустілім ґрунті ряд апостолів думок, які гомосить, між ними найталановитішого письменника, ученого та громадського діяча — Івана Франка, що своєю сороклітною працею, зразковою і гідною наслідування, показує, яких чудес може довершити людина серед найприкріших обставин життя, ведена безмежною любов'ю до Рідного Краю.

У вірші "Моя любов" мотивує Франко свою любов до України ось як:

Вона так гарна, сяє так
святою, чистою красою
і на лиці яріє знак
любови, щирости, спокою,
Вона так гарна, а проте
так нещаслива, стільки лиха
знесла, що квилить лихо те
в її кожніській пісні стиха.
Її пізнавши, чи ж я міг
не любити її сердечно,
не відречися власних втіх,
щоб їй віддатись доконечно?
А полюбивши, чи-ж би міг
я божую її подобу
згубити з серця мимо всіх
терпінь і горя аж до гробу?

"Святовечірня казка" уводить Українця в призначений для нього рай:

Отсе рідня моя! Отсе моя держава,
мої терпіння всі, моя будучність, слава:

Дністер, Дніпро і Дой, Бескиди і Кавказ,
отсе, сини мої, мій чудний рай — для вас!

Любіть, любіть його! Судьби сповниться доля,
і скоро власть чужа пропаде з сього поля.

Не стане тих, що днесь на вас наругу зводять,
і щезне сила їх, мов мряки нічні проходять.

Франко через увесь час свого життя словом і писмом, прозою і віршом ставить перед очі вічного раба — Українця ту святу правду, що

воля, слава, сила
відмірюються мірою борні.

У відгомін гимні "Не пора" він підкреслює, що крайня "нам пора для України жить", прапор якої повинен обєднати всі партії і стани — до бою:

У завзятій, важкій боротьбі
ми поляжем, щоб волю й щастя і честь,
Рідний Краю, здобути Тобі.

Тільки боротьба може принести кращу долю Україні:

Лиш боїсь, не мирись,
радше впадь, а сил не трать,
гордо стій і не корись,
хоч пропадь, але не зрадь!
Кожний думай, що на тобі
мільонів стан стоїть,
що за долю мільонів
мушиш дати ти одвіт.
Кожний думай: тут в тім місці,
де стою я у огні,
важиться тепер вся доля
величезній війні.
Як подамся, не достою,
захитаюсь мов та тін, —
пропаде кривава праця
многих, многих поколін. . .

(Великі роковини.)

Кожний мусить бути придатний "на святе, велике діло" та в хвилі потреби все жертвувати для справи України:

Бережи маєток про чорну годину,
та віддай маєток за вірну дружину;
а себе довічно бережи без впину,
та віддай майно і жінку й себе за Україну.

Ясним полум'ям огненої любові до України горить увесь високопоетичний "Мойсей" Франка. Прольог до цієї поеми говорить вимовно, як знаменито пізнав Франко рабську, спідлену во-рогами душу сучасного українця. Серед сумнівів і зневіри в здатність українського народу вибороти собі волю хочби найтяжчими жертвами звертається Франко до нього такими словами:

Народе мій, замучений, розбитий,
мов паралітик той на роздорозжжю,
людським призиством ніби струпом вкритий!
Твоїм будущим душу я трівожу,
від сорому, який нащадків пізних

палитиме, заснути я не можу.

Не вже тобі на таблицях залізних
записано в сусідів бути гномом,
тяглом у поїздах їх бистроїздних?
Не вже по вік уділом буде твоїм
укрита злість, облудлива покірність
усякому, хто зрадою й розбоєм
тебе скував і зоприсяг на вірність?
Не вже тобі лиш не судилось діло,
що-б виявило твоїх сил безмірність?
Не вже задармо стільки серць горіло
до тебе найсвятішою любовю,
тобі офіруючи душу й тіло?

Задармо край твій весь политий кровю
твоїх борців? Йому вже не пишуться
у красоті, свободі і здоровлю?

Задармо в слові твоєму іскряться
і сила й м'яккість, дотеп і потуга
і все, чим може вгору дух піднятися?
Задармо в пісні твоїй лється туга,
і сміх дзвінкий, і жалощі кохання,
надій і втіхи світляная смуга?

О, ні! Не самі сльози і зітхання
тобі судились! Вірю в силу духа
і в день воскресний твого повстання.
О, як би хвилю вдать, що слова слуха,
і слово вдать, що в хвилю ту блаженну
вздоровлює й огнем живущим буха!
О, як би пісню вдать палку, вітхненну,
що мільони порива з собою,
окрилює, веде на путь спасенну!

Поет вірить, що вкінці все, що почуває себе Українцем, стане до однодушного бою й тоді, Україно,

ти огнистим видом
засіяєш у народів вольних колі,
труснеш Кавказ, вперешся Бескидом,
покотиш Чорним морем гомін волі,
і глянеш, як хазяїн домовитий
по своїй хаті і по своїм полі.

Коли взагалі можна-б було порівнювати ступінь любові до Рідного Краю у поодиноких письменників, безумовно друге місце по Шевченкові зайняла-б Леся Українка. "Єсть в людях дивні, здавалосьби ірраціональні, але такі могутні почуття, які опановують людиною, примушують її забувати власне благо, ведуть до всяких страт, буває й до передчасного кінця. До цих почувань належить почуття патріотизму. Вибухає воно переважно тоді, коли проявлення цього патріотизму загрожує забезпеченому існуванню людини, — тоді воно й горить найчистішим огнем". — пише з приводу патріотизму Лесі Українки така близька до великої покійниці людина, як наша широковідома пис-

менниця Людмила Старицька-Черняхівська. “Незрозуміле, але могутнє, як “закон тяжости”, почуття це зв'язує минуле з сучасним і утворює справжнє безсмертє людської душі. Квітки, що виростають на могилах, не вянуть ніколи. До такого високого патріотизму здатні не всі люди; тільки душі тонко організовані, душі благородні переймаються ним. Цим глибоким почуттям перейняте було і життя й творчість Лесі Українки”.

“Патріотизм Лесі Українки вродився з нею разом, — це не був патріотизм, прив'язаний до околичних норм життя — не був це романтизм, захопленням завзяттям колишніх героїв, голосними подіями минулих бурливих часів, — навпаки, — вона в творчості своїй навіть мало звертається до славної козацької епохи, — її патріотизм був патріотизмом глибоких переживань людського духа. Коли вона навіть і торкається епізодів українського історичного життя, який характеристичний зворот думки! Візьмімо, наприклад, видруковану вже після її смерті, а писану далеко раніше песу “Бояриня”, — про що трактує вона? Про неможливість духовного життя людини одної національності, перейнятої духовним життям і культурою свого народу, — в нормах життя народу чужого, хоч би у найкращих, найсприятливіших”.

Вже молодесенькою, слабосильною дівчиною дає Леся Українка такі сильні гарячі поетичні вислови любові до Рідного Краю, яких Українка не чула від часу грімкого Шевченкового:

Поховайте та вставайте,
кайдани порвіте!

В чудовім жмутку “Сліз-перел” Леся Українка підіймає важке голосіння над долею України:

Колиж це минеться? Чи згинем без долі?
Прокляття рукам, що спадають без сили!
Навіщо родитись і жити в могилі?
Як маємо жити в ганебній неволі,
хай смертна темнота нам очі застеле!

Відавши прегарно цілу скалю почувань від тихого суму до розпуки й гордого прокляття, поетка малює вплив сліз, що палять душу, а не є в силі допомогти Україні:

Всі наші сльози тугою палкою
спадуть на серце, серце запалає...
Нехай палає; не дає спокою,
поки душа терпіти силу має.
Колиж не стане сили, коли туга
вразить у край те серденько замліле,
тоді душа повстане недолуга,
її розбудить серденько зболіле.

Як же повстане, — їй не буде впину,
заснути знов, як перш, вона не зможе,
вона боротись буде до загибуні:
або загине, або переможе.

В “Досвітних огнях” вона в ім'я цієї будучої перемоги кличе бадьоро:

Вставай, хто живий, в кого думка повстала!
Година для праці настала.

Леся Українка нераз зачіпає боротьбу, яку веде серед українського народу з переможцем тільки жмінка сміливих гарячих душ. І в ім'я цієї жмінки промовляє вона в “Грішниці” до решти байдужих:

Ходи; ми знову на війну зібрались!
Не ми убем, то нас вони убють;
ми мусим боронитись, поможи нам!
Не вже ти будеш осторонь сидіти
і споглядати, як лється братня кров?
Ні! сором це терпіти. Наша смерть
научить інших, як їм треба жити.
Ходи, з тобою певне й другі підуть.

Після поетки, в якій зсилає вона іскри свого серця, запалюють душі навіть байдужих, оспалених людей. З добутих з глибини свого серця словами веде Леся Українка таку розмову:

Слово, чому ти не твердая криця,
що серед бою так ясно іскриться?
чом ти не гострий, безжалісний меч,
той, що здіймає вражі голови з плеч?
Ти, моя щира, гартована мова,
я тебе видобуть з піхви готова,
тільки-ж ти кров з мого серця проллеш,
вражого-ж серця клинком не пробеш...
Вигостру, виточу зброю іскристу,
скільки достане снаги мені й хисту,
потім її почеплю при стіні
іншим на втіху, на смуток мені.
Слово, моя ти єдина зброе,
ми не повинні загинуть обое!
Може в руках невідомих братів
станеш ти кращим мечем на карі,
врягне клинок об залізо кайданів,
підє луна по твердинях тираків,
стрінеться з брязкотом інших мечей,
з гуком нових, не тюремних речей!
Местники дужі мриймуть мою зброю,
кинуться з нею одножажно до бою...
Зброе моя, послужив воякам
краще, ніж служив ти хворим рукам!

Напів спомин, напів дужній поклик до бою представляє чудовий вірш Лесі Українки “Мрії”. В дитячі літа любила поетка вік лицарства, але дивилася вона не на гордих переможців, тільки її погляд спускався нище:

на того, хто розпростертий,

до землі прибитий списом,
говорив: "Убий, не здамся!"

Її серця не чарував пишний лицар, що
збройною рукою здобув красуню, але смілива
відповідь бранки:

"Ти мене убити можеш,
але жити не примусиш!"

І поетці все хочеться гукнути, немов лицар
її дитячих мрій:

"Хто живий? Зійди на вежу,
подивися наоколо!
Подивись, чи в іолі видко
нашу чесну харуговку?
Коли ні, не хочу жити,
хай мені відкриють жили.
Хай джерелом кров поллеться
згину я від згуби крові.
Будь проклята кров ледача,
не за чесний стяг пролята!..."

"Ніщо не впливає так могутно на психіку
людини, як вогонь, запалений людською рукою
серед глухої ночі, як те непевне тремтяче світ-
ло, що поборює страшну тьму, — могутнє сон-
це не зрівняється в силі, вражіння з ним" —
каже Старицька-Черняхівська. "Леся Українка
стала сама тим "досвітним вогнем". Негоди,
темрява, брак товариства, брак критики і чи-
тачів і тільки сила ворогів, наче збуджу-
вали її енергію. Теми її творів звязані з укра-
їнським життям, ніби тільки мовою, але в дій-
сності в них в кожному відбилися всі моменти
громадського життя, всі почуття, які хвилюва-
ли душу українського народу. І Касандра, і
Одержима, і Руфін і Присціла, і останній чу-
довий твір її — Оргія наші страждання, наші
жалі".

За далеко розрослися отці рядки, колиб
пригадувати зразки розуміння любови Рідного
Краю, розсіпані по поезіях, драматичних пое-
мах і драмах Лесі Українки. Все-ж таки можна
згадати тут про загальний підклад таких її ду-
мок — про ідею. Про неї ось що стверджує в
"Трох хвилинах": Ідея вічна; високе щасття
жертви для ідеї;

Ідея воскресне
з крові, як фенікс з полум'я, і сили,
нової сили забере з крові
посвячених їй мучеників.

Терновий вінець кращий ніж царська ко-
рона, але

стане вінцем
лиш тоді плетениця тернова,
коли вільна душею люд: на
по волі квітчається терном,
співає Леся Українка в "Невольницьких піснях".

"Жерело гаряче і скелю зрива крем'яну" —
додає вона в "Єврейських мелодіях".

В міжчасі між творчістю Шевченка й
Лесі Українки та між її сучасниками ми бачимо
багато наївних, патетичних, дуже часто не-
ширих деклямацій про любов авторів до Укра-
їни, головню масу повторень і перелицьовань
з Шевченка. Одначе з них тільки небагацько
заслужують тут на згадку, підкріплені згід-
ністю слова й діла. Кониський не боїться тюр-
ми за боротьбу за кращу долю для України:

Мені не встид носить кайдани
за волю краю і братів.

То сором — золоті жупани
носить, нанявшись до катів.
Нехай нас мучать і катують,
а слова правди не убують;
нехай кати всі бенкетують,
час прийде — разом пропадуть...

Без бою вони не щезнуть, як роса на
сонці, й до такого бою закликає Павло Гра-
бовський:

Не з любовю підходь ти до всього,
а ненавидь, кляни та карай,
катом будь панування гидкого,
люто бийсь за Рідний свій Край!
Не сцілищий елей розливати
там, де впину не знають мечі,
де потрібно влучної гармати,
де люд стогне і в день і в ночі.

Поле бою застелюється трупами, боротьба
вимагає жертв, але-ж

висока честь: усі скарби
зложити на вівтар, —
і жити пам'яті юрби
як легендарний цар, —

співає Микола Вороний (Серце музики). Зреш-
тою справжньому патріотові Україна рідніша
в біді, — стверджує цю правду Володимир Са-
гійленко; тоді добрий Українець несе своїй
Батьківщині всі сили, які має, бо

наша славна Україна —
наше щасття і наш рай!
Чи на світі є країна
ще миліша за наш край!
І в щаслиці й злі години
ми для неї живемо,
на Вкраїні й для Вкраїни
будем жити й померемо.

(Україна.)

Товаришка Лесі Українки, Людмила Ста-
рицька-Черняхівська в "Адушеви Клявдєви"
ось по чім пізнає, хто йде за народ:

Той за народ лише іде, хто сам
озброєний маєтками й правами.

і владою, і славою, всього
зрікається і віддає всю силу
життя своє народови...

Ширше висловитися про обовязки Українця
супроти Рідного Краю має вона нагоду в драмі
"Гетьман Дорошенко" про одного з тих наших
гетьманів, котрі думали про відбудову власної
державності. Цю думку вбирає вона в таку
форму:

Поки ще беться серце,
поки в руці ще шаблі маєм ми,
поки козак соромиться неслави,
ми мусимо боротись й зєднать
розшарпану отчизну і закласти
свою державу власну, щоб ніхто
втручатися не смів у наші справи,
щоб гострий меч нам скрізь межою був.

**Для цієї ціли можна, як би довелося, по-
кликати самих чортів на поміч, щоб тільки вони
допомогли зєднати Україну. Це перш усього й
кождий Українець,**

хто вірує, хто любить, той здола
горі сказать: устань і кинься в море,
і зробиться, як схоче він. Ніхто
рук покладать не сміє: кожен знайде
чим допомгти батьківщині.

Українець ніколи не може згодитися на ро-
зрвання своєї батьківщини, не може зрєктися
ні своїх прав, ні волі.

**Ми можемо загинути усі,
засіяти вєсь Рідний Край кістками,
залить його своєю кровью, а
не зрадімо до віку України,
й неславою не вкриємо себе!**

Та це ще не є найбільша біда, як ворог
налягає на Рідний Край,

бо ворога й оджахнути можна.
Коли-ж свої на Рідний Край встають
й тут сами заводять свари й чвари,
тоді нема ратунку вже, нема...
Мов шашіль та, поточуть серце дуба
і звалиться все дерево. Кінець.

Словом, щоб збудувати власну державність,
Україна потребує як найбільшого числа людей,
до діл котрих можна-б з найбільшою справед-
ливістю приложити слова героя драми Ста-
рицької-Черняхівської:

Візьміть ви всю безодню моря й неба,
й не зважте любови тої, що
горить отут до України.

Або:

Я все життя для тебе жив, для тебе
життя віддав, бо рани ці твої
пекли мене, а сльози їли душу
немов оливо гаряче.

У важких моментах свого історичного жит-
тя Україна вимагає діла, відповідного до ваги
моменту, від кожного свого горожанина:

Всіх треба скликати, зєднати,
щоб Рідний Край поратувати.
Нехой учений та співець
не дба про лавровий вінець,
хай убере вінець з тернини...
До праці ставаймо гуртом!

І в "Муках українського слова" поетка кли-
че до західних українців:

Гей, Галичане, милі браття,
чи-ж нам бракує вже завяття,
чи-ж не палка дідівська кров
у наших жилах грає знов?
Зєднало нас одно минуле,
одно в нас серце сміле й чуле,
одна душа, одно життя,
одно чекає нас бутть.

Подаймо-ж ми брат брату руки,
та поквітуймо всі ті муки,
які зазнав наш люд, наш край,
занедбаний своїми-ж вкрай!
Вперед! Нам сяють ясні зорі,
на необмеженім просторі!
Вперед! До слави, до звитяг!
Вперед! У гору рідний стяг!!

Не могу не закінчити цих вириків з тво-
рів поетки її вірною думкою про єдину вартість
життя людини: "Душа велика шукає жертви
для того, — каже вона, — чому віддає своє
життя, її не журять ні власні болі, ні власна
смерть. Але є в життю річ страшніша за смерть,
— марно втрачене життя. Людина пристане на
думку про власну смерть але не пристане вона
ніколи на те, щоб згнуло разом з нею те, чо-
му вона віддає усе своє життя."

Вихована піснями Шевченка бачучи жи-
вий приклад корифеїв українського руху, напр.
Франка й Лесі Українки, — Молода Україна роз-
починає нову фазу змагань за кращу долю Рід-
ного Краю, за його державну самостійність. Від
невинних вічевих резолюцій ця боротьба пере-
ходить у величезні страйкові рухи, в часі яких
щораз глибше вдирається в мозки українських
громадян така проста правда, що людина мо-
же бути повним господарем тільки у власній
хаті. Рух за кращу долю України потягають
за собою безліч жертв; багато теперішніх про-
відників і передових робітників загартувало-
ся до великої праці в ашештах і скитанню поза
кордоном у примуцовій еміграції. **Приготована
фаза цього руху закінчується створенням Укра-
їнського Січового Війська, від якої саме хвилі
справа увійла на шлях оружного бою, що не**

устане доти, поки Україна, зеднана з найменших частин своїх широких земель, не досягне повної державної самостійності й незалежності, поки Україна не стане "сімею вольною, нзвою", в якій перший раз зможемо помянути не слим тихим словом духового творця усього теперішнього руху — Шевченка.

Найвизначнішим співцем Молодої України стає О. Олесь, Свідомий того, що там перемога, де є жертви, з сакразмом відзивається поет до всіх байдужних Українців, яких має стільки наш нарід, як жаден инший:

Глузуйте, кпть над рідною землею,
вкривайте шклом і терном нашу путь,
вбивайте нас байдужністю своєю, —
призирством діти вас убють!
На батька син оганьблений не гляне,
зрічеться матері безтячної дочка,
і Гонти гнівний дух з могили встанє,
і піде тнь Залізняка.
Даремно-б ви упали на коліна,
об землю бились би в тенетах каяття;
о, не простить вас гнівна Україна
за вік ганебного життя.
І в ранок той, коли ударять дзвони,
і вас на суд народній приведуть,
із тисяч уст розітнуться проклони
і вам на голови впадуть.

Зашвидка похоронна пісня ворогів: бо в імени добрих синів Рідного Краю складає поет таку присягу:

Клянємся ми всі, що народ розкуєм,
всі здійсним святі заповіти,
і волею край свій, як сонцем залєм,
щоб міг він і другим зоріти.

Гасло тих, що зложили таку присягу життя України:

Живи, Україно, живи для краси,
для сили, для правди, для волі!...
Шуми, Україно, як рідні ліси.
Як вітер в широкому полі.
Дя суду тебе не скують ланцюги,
і руки не скрутять ворожі:
стоять твої вірні сини навкруги
з шаблями в руках на сторожі.
Стоять, присягають тобі на шаблях
і жити і вмерти з тобою,
і рідні знамена в кривавих боях
ніколи не вкрити ганьбою.

А щоб встав український народ і розбив кайдани, українське лицарське військо вкриє світ димами,
а поля тілами.

Як колись на сторожі України Шевченко поставив своє слово, так тепер найкрасші, най-

ідейніші сини України сторожать будущини України в Українськiм Війську:

Українське Військо моз з могили встало,
загремiло в бубни, в сурмськi заграло,
розгорнуло прапор солото-блакитний,
прапор України! рідний, заповітай!
Вільну Україну не скують кайдани:
в обороні волі наше військо встане,
заревуть гармати, закричать шаблi, —
не дадуть в наругу рідної землі.
Від дощу, від грому оживе руїна
зацвіте квітками вільна Україна,
творчий дух народу із могили встане,
і здивують всесвіт лицарі — титани.

Головним чинником людського поступу була все ідея. Лиш тоді, коли справдиться на нас вислів Христi Алчевської, що сини ми сонця і огню,
за Україну на борню повстанем всі, мов рокіт хвиль,
із краю в край на сотні миль,
коли безповоротно минувиною стане докiр Пилипа Капельгородського:

Всі ми, браття, патріоти.
Всі кохасм Україну,
а покличуть до роботи,
то ховаємось за спину, —

лиш тоді:

Від Кавказу по Сян лиш один буде лан,
його власником — нарід цілий, —
як виспiвав Василь Пачовський в трагедії "Сон української ночі".

Коли хочемо досягнути наш ідеал, мусимо всім нашим серцем його почувати, ужити всіс сил і засобів, щоб його досягнути, кожної хвилини, аж до часу досягнення його, маючи на тямi слова Яна Неруди (переклад І. Франка):

У зорях небесних великий закон
написаний, золотистий,
закон над закони: свій рідний край
над все ти повинен любити.

ВІД РЕДАКЦІЇ "УКРАЇНИ".

З причин незалежних від редакції, місячник "Україна" не міг вийти регулярно в місяці травні через фінансові труднощі. Тому журнал рiшено видати разом за травень і червень.

Також у цьому числі нема англійської частини, бо редактор англійської частини п. Л. Годівський з браку часу не міг приготувати час матерiялу. Редакція.

ПОПАВ У КЛОПТ. БО НЕ ПІШОВ ДО НЕБА

(Жарт з большевицької дійсності.)

Советську робітничу клясу влада не захо-чує вірити в Бога. — Але це не значить, що її члени і далше не вірять у це, що по смерті людини її душа відходить до неба.

Владімір Цапенко, 52-літній робітник при трачці, який живе разом з дружиною і шістьма дітьми в містечку Костромі над Волгою, доказав недавно, що є ще такі багато советських підданих, які вірять в небо.

Не хочемо тут сказати, що Цапенко на-вмисне хотів доказати. Бо за такий поступок влада, ну — то не добра річ. Фактично Цапенко дуже кається, що це все через нього так скла-лося.

Ціла річ сталася, коли Цапенко сидів у тюр-мі в Костромі й чекав, щоб його розстріляли, бо його засуджено за саботаж. Правда, перед комісарем він сильно заперечив, що він сабо-тажник. Але як міг інакше комісар поступити? Стався саботаж у праці. — Цапенко там пра-цював. Зрозуміло, після закону треба когось застрілити. І Цапенко сидить. Не думайте, що Цапенко боявся вмірати; його турбувала лише справа його дітей і жінки. Без нього вона ради з ними не дасть — будуть голодувати.

Сидить Цапенко в келії і думає: Коли б тільки він мав гроші їм по смерті лишити. Але поза лахи на плечах у нього жадного маєтку... І сидючи в тій холодній келії, Цапенко впав на думку.

Майже кожний родимець в Костромі мав померших кривняків, за душі яких потайки до Бога слав молитви. Цапенко все був порядним чоловіком і в Костромі не могло бути сумніву, що його душа зараз по рзстрілі не стрибне пря-мо в царство небесне.

Чому не міг би кожний живучий костромець через нього подати, за обмірковану ціну, вістку до покійних кривняків на тамтін світі?! Лишити найменшу суму грошей для вдови й дітей ліпше, чим нічого. Не про себе, пам'ятайте, думав Ца-пенко, але про дітей... і жінку.

Подав цапенко просьбу, щоб дозволили йому бачитись з дружиною. А на другий день Цапенчиха знаменито своє завдання виконала. Кожний костромець тайно і по обіцянці, що ні-хто інший про річ не буде знати, а також за встановлену оплату, подав через Цапенка св'ю вістку на тамтой світ.

Нащастя, Цапенчиха подбала про те, щоб кожна вістка була однакового змісту, а Цапен-ко — знаючи всіх 211 родин у Костромі був

певний, що кожду й кожного з покійних душ там відшукає. Звістно, написати вістки на папері було даремною річю.

Раненько другого дня Цапенка мають від-вести на місце страчення, де чекіст все на по-готові. А Цапенко нетерпеливо чекає щоб як-найскорше своє завдання вістоноша виконати.

Та тут сталося чудо. Досі нечувана річ!.. Цапенко зо страху мало не зімлів: Виконання засуду відложено на три дні. "Крайна не спра-ведливість — гірко гадає собі Цапенко — передо мною таке важне діло і то ще за нього згори заплачено".

Подав про це вістку своїй жінці. На другий день приходить до келії Цапенчиха, а він мало-що не плаче:

"А що думають костомаровці?" — питає жінки.

"Була я в кожного і пробувала гроші від-дати, бо після угоди ти вже мав бути вчора в небі. Та де. Не хочуть і слухати. Кажуть, що на те гроші дано, щоб вістку донести і не дбають чи тебе розстріляють, чи повісишся са-мий, але угоди не смієш зламати. Попробувала я їм пояснити, що самогубець до неба не може дійти. Але й те не допомгло. Кажуть, що тепер новий лад у Росії. Вішання навіть між поряд-ними господарями стало модою і перестало бу-ти гріхом."

А тут на другий день — цим разом таки зімлів Цапенко — страшна річ: Цапенка увіль-нено По трьох днях "в гостях" в комісаря при-знався до саботажу на трачці син глухої Зорини льо, й вже його відвезли.

Сидить і плаче бідний Цапенко — 211 злісних костромців на дворі його стринуть! А гонор, лице перед людьми?!

Випросив Цапенко у комісаря право сидіти в тюрмі до ночі. А затемніло — побіг крадьки до дому, із думкою сховатися в пивниці, аж злість костромців охолодиться.

Тяжко було Цапенкові й пояснити, що вся небезпека минула. Тому того дня приняла вона поодиче до хати 211 костромців і сказала кож-ному, що її чоловік постановив зараз по виході з тюрми в його криниці втопитися. Хотіла від-дати кожному його гроші, але ніхто не при-няв, бо кулею побіг боронити свою криницю.

Отже Цапенко довідався що тієї ночі 211 костромців ночували коло своїх криниць, щоб він туди не скочив і води не занечистив!

М. Б—к.

Жіноча Сторінка

РІЧНИЙ ЗІЗД УЗХ.

Хоча наша батьківщина в війні, хоча по цілому світі палає полум'я жорстокої війни й ведеться боротьба на життя й смерть, щоб добро й правда вже нарешті запанували над злом і неправдою — то мимо цього Український Золотий Хрест уважає за потрібне й конче відбуття свого річного зїзду як це бувало в нормальних часах.

По перше цілі нашої організації чисто гуманітарні й зо статуту всім нам знані. Від часу вибуху другої світової війни Український Золотий Хрест поставив собі за ціль нести допомогу українцям, жертвам теперішньої війни, де лише буде це можливим і по своїй спроможі. Це наша теперішня одинока ціль і для неї ми вже працюємо від довшого часу й будемо працювати далі. Бо здається не потрібно нікому доказувати, що українці в Європі потребують помочі в харчах, убранні, лікарствах і грошах, бо всім нам відомо, які завзяті бої ведуться на українських землях, а тимсамим не лише гинуть сотки тисяч українських вояків на різних фронтах, але полишаються й сотки тисяч ранених. Цивільне українське населення терпить голод і холод, бо одні війська відступаючи забігають зо собою, що можуть, а решту нищать і палять, другі ж знову стараються відобрати й ті лишки поживи, що українське населення ще має, щоб годувати свої наїздничі війська. Як доносять часописні вістки то на українських землях чимраз більше поширюються пошестні недуги, як тиф і інші й жертвою тих недуг паде масово виголодне українське населення. Далше по чужих державах у Європі скитаються тисячі українців, дуже часто з цілими своїми родинами, або замкнені в таборах для інтернованих.

Через різні причини Український Золотий Хрест ще до цього часу не міг поширити своєї допомогової акції для всіх потребуючих українців і обмежував свою поміч лише для українців вояків французької армії, що тепер інтерновані в Швейцарії та для українських інтернованих і збігців у Франції. Та ми свято віримо, що скоріше чи пізніше буде нагода нести поміч всім потребуючим українцям. До цього великого завдання ми мусимо бути готовими, коли прийде слушний час.

Як можна побачити з вище сказаного то наша організація має перед собою дуже гарну

ціль і щоб її досягнути всі наші відділи мусять не лише працю дотеперішню продовжати, але її поширити вдесятеро й сотеро, та спопуляризувати між американськими українцями нашу ціль. Коли бажаємо прийти з належною до омогою нашим кровним сестрам і братам то певно потреба на це не лише соток тисяч доларів, а мільонів. Нехай нас не знеохоче від праці й жертвенності це, що ще тепер не можливо нести допомоги українцям на рідних землях, бо можливо скоріше, чим ми сподіємось, це може стати дійсністю, а вже напевно по скінченні війни буде можна допомогу вислати.

Щоб організація могла розвиватися й в'язуватися зо своїх завдань то потрібно річного зїзду, на якому присутні делегатки не лише здають звіти зо своєї діяльності, але найважливіше нараджаються над способами оживлення й поживлення праці по відділах, намічують плян праці на наступний рік. Також на річному зїзді вибирається Головну Управу, яка має дбати й допильнувати, щоб переведено в життя всі рішення річного зїзду й щоб провадити різні акції для досягнення мети організації. Річний зїзд приспішує обіг крові організації й дає їй новий імпульс до праці.

Треба нам усім тямити, що Український Золотий Хрест, це одинока гуманітарна організація американських українок, що в теперішній час висилася допомогти українцям у Європі, та має дозволення на свою акцію, бо зареєстрована в Стейт Департменті в Вашингтоні спільно з усіми іншими подібними гуманітарними організаціями.

Тому всі приготовляймося вже тепер до річного зїзду УЗХ, що відбудеться в Нью Йорку в дні 5-го липня ц. р.

ОДИН РІК ПРАЦІ УЗХ.

Цього травня минає один рік, як Український Золотий Хрест зареєструвався в Вашингтоні в Стейт Департменті, щоб йому було можливо вести допомогву акцію українцям, що потерпіли через теперішню війну.

Здається, що ціль, якій присвячується всецїло Український Золотий Хрест така гарна й чисто гуманітарна, що всі американські українці без огляду на політичні погляди, й релігійні вірування охоче її піддержать. Та на жаль воно так не сталося. Не хочемо просліджувати причин, бо по правді соромно нам стане, що між

американськими українцями найшлися організації й особи, що ворожо поставилися до такої акції й ще до цього часу ведуть нечесну кампанію проти нас при допомозі сплетень і засівання недовіря й т. д.

Та жіноцтво, що гуртується в рядах УЗХ не звертало уваги на всі ті перешкоди, а взялося до праці, бо всі ми вірили свято, що працюємо для доброї цілі й тому не жалували ми ні страченого часу, ні своїх датків, бо цілий час перед нашими очима ввижалися нам витягнені руки й заповнені сльозами очі наших терплячих кровних сестер і братів.

І не пішла наша праця даремно. Ми таки спромоглися вислати поміч українським інтернованим у Швейцарії й збігцям у Франції й яке задоволення ми мали, коли по посланні допомоги одержали листи, що там дістали нашу поживу, наші убрання й наші гроші й які вони вдячні нам за все це й за це, що їх не забуто на чужині, в біді. Хоч до цього часу ми не змогли вислати допомоги на корінні українські землі то знаємо, що скоріше чи пізніше це станеться й за це ми не боїмося. Жахає нас що іншого, а саме, що прийде можливість таку допомогу вислати, а не буде що вислати. Тому ми повинні не звертати уваги на сплетні, а цілий час працювати для несення допомоги потребуючим українцям.

На іншому місці подаємо точний фінансовий звіт за цей цілий рік. Тут лише згадаємо загальні цифри. Отже за цей рік наша організація збрала на допомогую акцію \$1,317.66, а на адміністраційний фонд \$249.32. На протязі цього року вислано готівкою до Швейцарії й Франції \$477.32, вислано 55 пакунків поживи вартости \$116.37 та 25 мішків убрання вартости \$380.00. В касі Головної Управи УЗХ полишається \$485.11 готівкою до висилки.

ОДЕРЖАЛИ ПАКУНКИ З ПОЖИВОЮ Й УБРАННЯМ.

ШВАЙЦАРІЯ. — ТАБОР ІНТЕРНОВАНИХ У ВАЛД. — До Хвальної Управи Українського Золотого Хреста: Оцим письмом повідомляємо Вас, що пачки одержалисьмо, за котрі складаємо найкращу подяку.

Тішить нас дуже, що тепер у таких тяжких часах є свої люди, що не забувають про нас. До цього часу по більшій частині ми працювали, в зимі через зимню праця остала. Що до Ваших пачок то просимо убрання не вислати, бо нам не вільно ходити в цивільнім. Просимо вислати білизну, светри, обув і т.п. Оскільки маєте мож-

ність то просимо вислати пачки з поживою... Коли прийшли до нас пачки то ми все розділили по згоді, а убрання задержали, яке заберемо, коли будемо відїздити. В цьому обозі находиться нас 14 українців і всі ми щиро Вам дякуємо й стверджуємо цього листа власноручними підписами. Шлемо сердечні поздоровлення й бажаємо Вам найкращих успіхів і Веселих Свят. Слава Україні! Канюка Роман, Петро Хмій, Іван Зайло, Дмитро Литвин, Михайло Вископ, Василь Крулько, Іван Яриш, Іван Мистар, Дмитро Нижник, Клим Зубрик, Теодор Стронський, Михайло Ваньзяк, Андрій Білий, Максим Бас.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ УЗХ

ВІД ТРАВНЯ 1941 ДО ТРАВНЯ 1942

Зібрано на допомогую акцію:

1941	
Травень	— — — — — \$181.87
Червень	— — — — — 55.08
Липень	— — — — — 54.20
Серпень	— — — — — 65.50
Вересень	— — — — — 54.80
Жовтень	— — — — — 118.42
Листопад	— — — — — 143.94
Грудень	— — — — — 223.00
1942	
Січень	— — — — — 48.10
Лютий	— — — — — 66.00
Березень	— — — — — 226.75
Квітень	— — — — — 80.00
Разом	— — — — — \$1,317.66

Зібрано на адміністраційний фонд:

1941	
Липень	— — — — — \$26.00
Серпень	— — — — — 50.50
Грудень	— — — — — 50.00
1942	
Січень	— — — — — 30.82
Лютий	— — — — — 10.00
Березень	— — — — — 19.00
Квітень	— — — — — 63.00
Разом	— — — — — \$249.32

Вислано на допомогу українцям, жертвам війни:

Жовтень 1941	— 25 мішків убрання	
	вартости	— — — — — \$370.00
Жовтень	— готівкою	— — — — — \$262.32
Листопад	— 28 пакунків поживи	вартости 50.00
Грудень	— готівкою	— — — — — 215.00
Квітень 1942	— 27 пакунків поживи	
	вартости	— — — — — 66.37
канцелярійні видатки за цілий рік		— \$468.18
Полишається в касі до висилки		— \$485.11

З ДІЯЛЬНОСТІ ВІДДІЛІВ УЗХ.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Відділ УЗХ ч. 1 може похвалитися певними успіхами. Наш відділ поповнено новими молодими членкинями й праця пішла скорішим темпом. Спільно з відділом ОДВУ ч. 10 влаштовано Свячене. Членкині нашого відділу ходять шити до Американського Червоного Хреста вже від довшого часу. Заходами відділу зорганізовано курс першої помочі. Лекції дає представниця А. Ч. Х. раз у тиждень у домівці УЗХ. Участь бере 26 членкинь.

ГАРТФОРД, КОНН. — Відділ УЗХ ч. 3 закінчив курс першої помочі. Участь у курсі взяло звыж 25 членкинь нашого відділу й наших симпатиць. Багато наших членкинь шивють і плетять для Американського Червоного Хреста. В час Великодня ми не забули й про інтернованих і зібрали на їхню допомогу \$66.30. Продано в д-значок УЗХ на суму \$17, які вже переслано до ГУ УЗХ.

КЛІВЛЕНД, О. — Відділ УЗХ ч. 8 безупину й нормально веде свою працю. На зазив Головної Управи наш відділ старається придбати якнайбільше допомагаючих членів. До цього часу ми вже вислали \$17.00.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Відділ УЗХ ч. 34 на своїх зборах рішив улаштувати "бінго" та з доходу закупити й вислати святочно-Великодні подарунки нашим місцевим українським хлопцям, що служать у американській армії. Так зроблено. Вислано 53 пакунки. Багато жовнірів подякували за дарунки. (Більше про це в дописі.)

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Відділ УЗХ ч. 52 попри працю для своєї організації не забуває й за Американський Червоний Хрест, в якому наші членкині активно помагають шиттям, направою убрань і т. д. Про це місцева американська преса написала пару статей і помістила знимки.

ДІТРОИТ, МІШ. — Відділ УЗХ ч. 14 в час Великодня не забув про інтернованих і зібрав писанку на суму \$30.25, які вислано до Головної Управи.

ШКАГО, ІЛЛ. — Т-во "Дочки України", відділ УЗХ ч. 12 відбув свої річні збори й жваво йде праця. На тих зборах вибрано доглядачку хворих — паню Федун, про вибір інших урядниць вже було подано в дописі. Заходом нашого жіноцтва влаштовано свято на честь Ольги Басарабової. Святом заряджувала п-і Подола, а багато праці вложила п-і Куць. Наш відділ переслав писанку до ГУ УЗХ в сумі \$15.00 з призначенням на допомогу українцям, жертвам війни.

ROMPERS, SLEEPERS, SHIRTS MADE AT SISTER'S HOME

Glad to be in America, Ukrainian women of Syracuse are proving it in service to the Red Cross.

They have organized a sewing unit, under chairmanship of Mrs. John Wachna, and meet every Monday at the Ukrainian Sister's home, 118 Tennyson Avenue, to sew for the Red Cross.

The unit is a branch of the Americanization League and one of many nationality groups organized for sewing under Mrs. Wallace Williams of Fayetteville, general chairman.

Членкині УЗХ при праці.

Since last November, they have made rompers, sleepers, shirts and are completing their third quilt, in addition to doing repair work on various garments.

Included in the group are two nuns, Sister Ambrosia and Sister Eveline; Mrs. Thesia Kameniuk, president of the Ukrainian Gold Cross; Mrs. Tatiana Zalewski, secretary of the organization, and Mrs. Kathryn Patricia, a member of that organization, and Mrs. Michael Piston, Miss Olga Wishny, Mrs. Michael Novenche, Mrs. John Kianka and Mrs. Wachna, all of the Ukrainian Catholic Daughters.

From "American Herald" — April, 1942.
Syracuse, N. Y.